

Účast jesenického muzea na zemské výstavě „Krása, která hřeje. Gotické a renesanční kachle Moravy a Slezska“.

Mgr. Josef Jan Kovář, archeolog Vlastivědného muzea Jesenicka

Jedním z nejvýznamnějších muzejních počinů poslední doby na Moravě a ve Slezsku je právě probíhající výstava „*Krása, která hřeje. Gotické a renesanční kachle Moravy a Slezska*“. Ta shrnuje dosavadních čtyřicet let bádání nad historickými kamnovými kachli, jež díky své historické a umělecké hodnotě představují pozoruhodný fenomén středověké a raně novověké hmotné kultury. Tento důmyslný a v některých parametrech dodnes nepřekonaný vynález se zrodil nejpozději ve 12. století v jižním Německu či ve Švýcarsku. V průběhu staletí se pak původní čistě praktická součást domácností proměnila v estetizující interiérový prvek. Prvořadou roli v tom sehrál rozvoj plastické výzdoby čelních stěn komorových kachlů, jež postupně vyústil v takřka nepřebornou škálu nejrůznějších motivů, od náboženských přes mytologické, žánrové, portrétní až po motivy heraldické, architektonické či ornamentální. Postupem času se také tento honosný, ale nákladný prvek domácností rozšiřoval ze šlechtických a církevních kruhů i do prostředí měšťanského.

Autory výstavy jsou přední odborníci na danou problematiku z Čech, Moravy i Slezska. Příprava akce zabrala realizačnímu týmu v čele s archeoložkou Slováckého muzea v Uherském Hradišti Danou Menouškovou dva roky. Z téměř čtyřiceti různých ústavů, muzeí a dalších institucí se nakonec podařilo shromáždit na 350 unikátních a mnohdy dosud neznámých exemplářů kachlů z celého území Moravy a Slezska. Tato kolekce svým rozsahem a kvalitou neměla na našem území dosud obdoby a činí tak z výstavy akci vpravdě zemského významu. Nejstarší vystavené artefakty pocházejí z přelomu 14./15. století, nejmladší pak z 2. poloviny 17. století.

Při přípravě výstavy bylo osloveno i Vlastivědné muzeum Jesenicka, které ze svých sbírek zapůjčilo sedm vzácných exemplářů kachlů. Až na jediný kus pocházejí tyto kachle ze státního zámku (dříve hradu) Jánský Vrch v Javorníku, kde byly vesměs získány při archeologických výzkumech vedených Zdeňkem Brachtlem v devadesátých letech 20. století. Nejstarším vystaveným nálezem je kachel s heraldickým motivem prázdného štítu a klenotu v podobě křídla, jež pochází z 15. století. O něco mladší je kachel s vyobrazením zřejmě proroka Daniela, který se datuje kolem roku 1500. Zbývající čtyři kachle pak pocházejí z první poloviny 16. století. Kolekci z Jánského Vrchu na výstavě doplnil zlomek renesančního kachle se znakem města Minstrberku (dnes Ziebice v polské části Slezska), který byl nalezen v Tomíkovovicích. Dodatečně pak byl zapůjčen ještě kachel s motivem Narození Páně z konce 15. století (viz obr.), který opět pochází z tehdejšího hradu Jánský Vrch u Javorníku.

O výstavě, nad níž v Uherském Hradišti převzal záštitu hejtman Zlínského kraje, referovala celostátní (Česká televize, Český rozhlas) i regionální média. Význam akce podtrhuje také vydání výpravného katalogu, na němž se podílela většina našich předních odborníků na kachlová kamna a jež byl stejně jako výstava samotná nominován na cenu „Gloria musealis“ za nejvýznamnější muzejní počin roku 2008. V průběhu výstavy se v Uherském Hradišti rovněž uskutečnil zdařilý odborný seminář na téma výroby gotických a renesančních komorových kachlů.

Výstava „*Krása, která hřeje*“ byla ke shlédnutí nejprve ve Slováckém muzeu v Uherském Hradišti (od 27. 11. 2008 do 8. 3. 2009) a poté ve Slezském zemském muzeu v Opavě (od 30. 4. do 23. 8. 2009). Ještě roku 2009 byla výstava otevřena i v Mohelnici, přesněji v tamní pobočce Vlastivědného muzea Šumperk (od 16. 10. 2009 do 31. 1. 2010) a její čtvrtou zastávkou by mělo být Muzeum města Brna.